

به نام یگانه ایزد بی همتا

دانشکده ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر

« گروه ریاضی »

پایان نامه کارشناسی ارشد ریاضی

عنوان

مشتقات روی جبرهای باناخ

نگارنده

سیما نوری نژاد

استاد راهنما

دکتر علی غفاری

استاد مشاور

دکتر رضا معمارباشی

بهمن ۱۳۹۲

قدردانی و تشکر

حمد و سپاس خدایی را که تا صدایش می‌کنم پاسخ گوید و شکر او که الطاف بی‌کرانش به انجام رسیدن این پایان‌نامه توفیق داد و نهایت قدردانی و تشکر را از محضر جناب آقای دکتر علی غفاری دارم که هدایت و راهنمایی اینجانب را به عهده داشتند. ضمن اینکه از کلیه کسانی که اینجانب را در تحصیل علم و ادب یاری نموده‌اند، خاصه پدر و مادرم تشکر می‌کنم.

تقدیم به:

دختر عزیزم که در طول این مدت با صبوری مرا یاری نمود.

به این زمین گرد که به سرعت می‌گردد بنگر که درمان ما در آن است و درد ما نیز. نگاه کن و ببین
که نه گردش زمانه آن را می‌فرساید و نه رنج و بهبودی حال بشر آن را به آتش می‌کشد نه آرام می‌شود
و نه همچون ما تباهی می‌پذیرد.

« فردوسی حکیم »

چکیده

در این پایان نامه، پایداری هایرز^۱ - اولام^۲ مشتقات روی جبرهای باناخ^۳ و (σ, τ, ϵ) - مشتقات سه تایی روی C^* - جبرهای سه تایی، را مورد بررسی قرار می دهیم. همچنین پایداری و سوپر پایداری از مشتقات مکعبی سه تایی روی جبرهای فرشه^۴ سه تایی و پایداری مشتقات مکعبی روی جبرهای باناخ را اثبات می کنیم و با استفاده از قضیه نقطه ثابت نشان می دهیم که مشتقات مکعبی می توانند سوپر پایدار باشند.

واژه های کلیدی : پایداری هایرز - اولام - راسیاس^۵ تعمیم یافته، C^* - جبر سه تایی، جبر باناخ سه تایی، تابع مکعبی، مشتق سه تایی، مشتق مکعبی، جبر فرشه.

مقدمه

مسئله پایداری معادلات تابعی از یک سؤال اولام در سال ۱۹۴۰ که درباره پایداری گروه‌های همریخت بود، شروع شد. فرض کنید $(G_1, \cdot)$ یک گروه و $(G_2, *)$ یک گروه متریک با متر $d(\cdot, \cdot)$ باشد. $\epsilon > 0$ را در نظر بگیرید. سؤالی که توسط اولام مطرح شد این بود که آیا $\delta > 0$ موجود می‌باشد که اگر نگاشت $f: G_1 \rightarrow G_2$ به ازای هر $x, y \in G_1$ در رابطه زیر صدق کند

$$d(f(x \cdot y), f(x) * f(y)) < \delta$$

آنگاه همریختی $h: G_1 \rightarrow G_2$ چنان موجود باشد که به ازای هر $x \in G_1$

$$d(f(x), h(x)) < \epsilon.$$

در سال ۱۹۴۱ هاپرز اولین جواب مثبت به سؤال اولام را برای فضاهای باناخ E و E' ارائه کرد. فرض کنید $g: E \rightarrow E'$ نگاشتی بین فضاهای باناخ باشد به طوری که به ازای هر $\delta > 0$ و هر $x, y \in E$

$$\|g(x + y) - g(x) - g(y)\| < \delta$$

در این صورت نگاشت منحصر به فرد $T: E \rightarrow E'$ چنان موجود است که به ازای هر $x \in E$

$$\|g(x) - T(x)\| \leq \delta$$

قضیه هاپرز - اولام به وسیله راسیاس در [۱۷] بدین صورت تعمیم داده شد که فرض کرد E و E' فضاهای باناخ و $f: E \rightarrow E'$ نگاشتی باشد که به ازای هر $\epsilon > 0$ و $p < 1$ و $x, y \in E$

$$\|f(x + y) - f(x) - f(y)\| \leq \epsilon(\|x\|^p + \|y\|^p) \quad (1)$$

آنگاه نگاشت جمعی منحصر به فرد $T: E \rightarrow E'$ چنان موجود است که به ازای هر $x \in E$

$$\|f(x) - T(x)\| \leq \frac{2\epsilon}{2 - 2^p} \|x\|^p \quad (2)$$

اگر $p < 0$ ، نامعادله (۱) به ازای هر $x, y \neq 0$ و نامعادله (۲) به ازای هر $x \neq 0$ برقرار است. همچنین، اگر $f(tx) = t$ از $\mathbb{R}$ به E' در عدد حقیقی t به ازای هر ثابت $x \in E$ پیوسته باشد، T خطی خواهد بود. گاجا^۶ در [۱۱] قضیه راسیاس را برای $p > 1$ حل کرد و نشان داد که برای $p \neq 0$ برقرار نمی‌باشد. این نتیجه برای حالتی که $\epsilon > 0$ ، $p \geq 1$ و $p \neq 1$ را پایداری هایرز - اولام - راسیاس گویند. مسأله پایداری معادلات تابعی توسط شماری از دانشمندان از جمله پارک^۷، کیم^۸، اسحاقی و ... مورد مطالعه قرار گرفت. یکی از معادلاتی که در این زمینه مورد توجه قرار گرفت، معادله تابعی مکعبی بود که در سال ۲۰۰۲ توسط جون^۹ و کیم معرفی و پایداری هایرز - اولام - راسیاس برای این معادله تابعی بررسی شد. در سال ۲۰۱۰ اسحاقی مفهوم مشتقات مکعبی را معرفی و پایداری مشتقات مکعبی روی جبرهای باناخ جابجایی را مورد بررسی قرار داد.

یکی از اهداف این پایان نامه نیز بررسی پایداری مشتقات مکعبی روی جبرهای باناخ می‌باشد که توسط بوداگی در [۱] مطرح شد، که با مفاهیم ارائه شده توسط اسحاقی متفاوت است در واقع اسحاقی همگن بودن مشتقات را در نظر نگرفته بود.

در فصل اول به مفاهیم و نمادهایی که در فصول بعدی مورد نیاز است پرداخته و سعی شده است که تنها مواردی که در فصول بعدی نیاز است مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد. از آوردن برهان در حد امکان خود داری شده و فرض براین است که خواننده اطلاعات کافی در این زمینه دارد.

فصل دوم، پایداری هایرز - اولام مشتقات روی جبرهای باناخ وابسته به نامعادله تابعی کوشی تعمیم یافته، را مورد بررسی قرار می‌دهیم که در این فصل از مقاله [۱۰] استفاده شده است.

فصل سوم، پایداری هایرز - اولام تعمیم یافته (σ, τ, ξ) - مشتقات سه تایی روی C^* - جبرهای سه تایی را مورد بررسی قرار می‌دهیم. مطالب این فصل از مقاله [۸] برگرفته شده است.

فصل چهارم، پایداری و سوپر پایداری هایرز - اولام - راسیاس تعمیم یافته از مشتقات مکعبی سه تایی را روی جبرهای فرشه سه تایی ثابت می‌کنیم و از آن پایداری و سوپر پایداری هایرز - اولام - راسیاس تعمیم یافته از مشتقات مکعبی سه تایی را روی جبرهای باناخ سه تایی را نتیجه می‌گیریم.

همچنین، مشتقات مکعبی روی جبرهای باناخ را اثبات می‌کنیم و با استفاده از قضیه نقطه ثابت نتیجه می‌گیریم که مشتقات مکعبی می‌توانند سوپر پایدار باشند. در این فصل از مقالات [۱] و [۱۲] استفاده شده است.

فهرست مندرجات

۱۲	تعاريف و مفاهيم اوليه	۱
۱۲	..... مقدمه	۱.۱
۱۲	..... تعاريف اوليه	۲.۱
۱۹	مشتقات تقريبي روي جبرهاي باناخ	۲
۱۹	..... مقدمه	۱.۲
۲۰	..... مشتقات تقريبي روي جبرهاي باناخ	۲.۲
۲۸	پايداري هاي رز - اولام از (σ, τ, ξ) - مشتقات سه تايي روي C^* - جبرهاي سه تايي	۳
۲۸	..... مقدمه	۱.۳

۲۸	.....	پایداری (σ, τ, ξ) - مشتقات سه تایی C^* - جردن	۲.۳
۳۹	.....	پایداری (σ, τ, ξ) - مشتقات سه تایی C^* - جبر	۳.۳
۴۳	.....	پایداری (σ, τ, ξ) - مشتقات سه تایی C^* - لی	۴.۳
۴۸		پایداری مشتقات مکعبی	۴
۴۸	.....	مقدمه	۱.۴
۴۹	.....	پایداری مشتقات مکعبی سه تایی روی جبرهای فرشه سه تایی	۲.۴
۶۰	.....	پایداری مشتقات مکعبی روی جبرهای باناخ	۳.۴
۷۵		کتاب نامه	
۷۸		واژه نامه‌ی انگلیسی به فارسی	
۸۱		واژه نامه‌ی فارسی به انگلیسی	

فصل ۱

تعاریف و مفاهیم اولیه

۱.۱ مقدمه

هدف از این فصل معرفی نمادها و اثبات بعضی قضایای مقدماتی است که در فصول بعدی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۲.۱ تعاریف اولیه

تعریف ۱.۲.۱ فرض کنید X مجموعه‌ای ناتهی باشد. تابع $d : X \times X \rightarrow \mathbb{R}^+ \cup \{0\}$ یک متر روی X است هرگاه:

$$(۱) \quad d(x, y) = 0 \Leftrightarrow x = y, \quad x, y \in X$$

$$(۲) \quad d(x, y) = d(y, x), \quad x, y \in X$$

$$(۳) \quad d(x, y) \leq d(x, z) + d(z, y), \quad x, y, z \in X$$

تعریف ۲.۲.۱ فرض کنید (X, d) فضای متریک باشد. نگاشت $T : X \rightarrow X$ در شرط لیب شیتس صدق می کند اگر ثابت $L \geq 0$ موجود باشد به طوری که به ازای هر $x, y \in X$

$$d(Tx, Ty) \leq Ld(x, y)$$

به کوچکترین $L \geq 0$ که در این رابطه صدق می کند، ثابت لیب شیتس گویند.

تعریف ۳.۲.۱ تابع $\|\cdot\| : X \rightarrow \mathbb{R}$ یک نرم روی فضای برداری X است، هرگاه

$$(1) \text{ برای هر } x \in X, \|x\| \geq 0 \text{ و } \|x\| = 0 \text{ اگر و تنها اگر } x = 0,$$

$$(2) \text{ برای هر } x \in X \text{ و } \alpha \in \mathbb{C}, \|\alpha x\| = |\alpha| \|x\|,$$

$$(3) \text{ برای هر } x, y \in X, \|x + y\| \leq \|x\| + \|y\|.$$

در این صورت $(X, \|\cdot\|)$ را یک فضای نرمدار گوئیم.

تعریف ۴.۲.۱ فضای متریک (E, d) و دنباله (x_n) در E مفروض اند. می گوئیم (x_n) یک دنباله کوشی است هرگاه

$$\forall \varepsilon > 0, \exists N \in \mathbb{N} : m, n \geq N \Rightarrow d(x_m, x_n) < \varepsilon.$$

تعریف ۵.۲.۱ فضای متریک (E, d) را کامل گوئیم هرگاه هر دنباله کوشی در E همگرا باشد.

تعریف ۶.۲.۱ هرگاه X با متر $d(x, y) = \|x - y\|$ یک فضای متریک کامل باشد، در این صورت به آن یک فضای باناخ گوئیم.

تعریف ۷.۲.۱ فرض کنیم $\preceq$ رابطه ای روی D باشد، $(D, \preceq)$ را جهت دار شده گوئیم هرگاه:

$$(1) \preceq \text{ انعکاسی باشد؛}$$

$$(2) \preceq \text{ متعدی باشد؛}$$

(۳) برای هر α و β از D ، $\gamma \in D$ ای موجود باشد که $\alpha \preceq \gamma$ و $\beta \preceq \gamma$. هر تابع از مجموعه جهتدار شده D بتوی یک فضای توپولوژیک، یک تور نامیده می شود.

تعریف ۸.۲.۱ فرض کنید X یک فضای برداری و τ یک توپولوژی روی X باشد. X را یک فضای برداری توپولوژیک گوییم هرگاه

(۱) هر تک نقطه‌ای بسته باشد.

(۲) اعمال فضای برداری پیوسته باشند.

تعریف ۹.۲.۱ فرض کنید X یک فضای برداری توپولوژیک باشد. X را محدب موضعی گوییم، هرگاه صفر دارای پایه‌ای موضعی باشد که هر عضویش محدب است.

تعریف ۱۰.۲.۱ یک جبر مختلط، یک فضای برداری A همراه با یک ضرب روی A است که این ضرب در خواص زیر صدق می کند:

$$(۱) \text{ برای هر } x, y, z \in A, x(yz) = (xy)z, x(y+z) = xy + xz, x(y+z) = xz + yz \text{ و } (x+y)z = xz + yz.$$

$$(۲) \text{ برای هر } x, y \in A \text{ و } \alpha \in \mathbb{C}, \alpha(xy) = (\alpha x)y.$$

تعریف ۱۱.۲.۱ جبر A روی میدان $\mathbb{C}$ را یک جبر نرم‌مدار گوییم، هرگاه A به عنوان یک فضای برداری نرم‌مدار با نرم $\|\cdot\|$ به ازای هر $x, y \in A$ ، در شرط زیر صدق کند:

$$\|xy\| \leq \|x\|\|y\|.$$

تعریف ۱۲.۲.۱ جبر نرم‌مدار A روی میدان $\mathbb{C}$ را یک جبر باناخ گوییم هرگاه A یک فضای باناخ باشد.

تعریف ۱۳.۲.۱ جبر محدب موضعی متریک پذیرکامل A را جبر فرشه گوییم هرگاه توپولوژی آن توسط یک دنباله از نیم نرم‌هایی مثل $(p_n)_{n \geq 1}$ تولید شده باشد به طوری که به ازای هر $x, y \in A$ ،

$$p_n(xy) \leq p_n(x)p_n(y)$$

$$p_n(x) \leq p_{n+1}(x)$$

جبر فرشه A همراه با دنباله (p_n) را با (A, p_n) نشان می دهند.

تعریف ۱۴.۲.۱ فرض کنید (A, p_n) جبر فرشه باشد. در این صورت دنباله (x_k) در جبر A به x همگراست اگر و فقط اگر به ازای هر $n \in \mathbb{N}$ به طوری که $k \rightarrow \infty$

$$p_n(x_k - x) \rightarrow 0.$$

تعریف ۱۵.۲.۱ فرض کنید A یک جبر مختلط و φ تابع خطی غیر صفر روی A باشد. φ را یک همبختی روی A گوئیم هرگاه برای هر $x, y \in A$

$$\varphi(xy) = \varphi(x)\varphi(y).$$

تعریف ۱۶.۲.۱ نگاشت $P : A \rightarrow B$ را همگن از درجه k گوئیم هرگاه به ازای هر $x, y \in A$

$$P(\lambda x) = \lambda^k P(x).$$

تعریف ۱۷.۲.۱ فرض کنید $f : X \rightarrow X$ پیوسته باشد. نقطه $x_0 \in X$ را نقطه ثابت برای f گوئیم هرگاه

$$f(x_0) = x_0.$$

تعریف ۱۸.۲.۱ فرض کنید X و Y دو فضای توپولوژیک خطی باشند. نگاشت خطی $T : E \rightarrow F$ کراندار است اگر به ازای هر زیرمجموعه کراندار B از E ، $T(B)$ در F کراندار باشد. مجموعه همه نگاشت های خطی کراندار از E به F را با $B(E, F)$ نشان می دهیم.

تعریف ۱۹.۲.۱ $BL(X, \mathbb{C})$ را با X^* نمایش داده و آنرا دوگان X می نامیم. در واقع X^* فضای برداری متشکل از همه تابع های خطی پیوسته روی X است.

تعریف ۲۰.۲.۱ E و F را دو فضای نرم‌دار و $T \in B(E, F)$ در نظر بگیرید. T را نگاشت هسته‌ای گوئیم هرگاه $\{\lambda_n : n \in \mathbb{N}\} \subset E^*$ و $\{y_n : n \in \mathbb{N}\} \subset F$ موجود باشند به طوری که به ازای هر $x \in E$

$$\sum_{j=1}^{\infty} \|y_n\| \|\lambda_n\| < \infty, \quad Tx = \sum_{j=1}^{\infty} \langle x, \lambda_n \rangle y_n.$$

تعریف ۲۱.۲.۱ نگاشت $x \rightarrow x^*$ یک برگشت روی جبر A است هرگاه برای هر $x, y \in A$ و $\lambda \in \mathbb{C}$

$$(x + y)^* = x^* + y^* \quad (۱)$$

$$(\lambda x)^* = \bar{\lambda} x^* \quad (۲)$$

$$(xy)^* = y^* x^* \quad (۳)$$

$$x^{**} = x \quad (۴)$$

تعریف ۲۲.۲.۱ فرض کنید A جبر باناخ با یک برگشت باشد به طوری که برای هر $x \in A$

$$\|xx^*\| = \|x\|^2$$

در این صورت A را یک C^* -جبر گوئیم.

تعریف ۲۳.۲.۱ فرض کنید A یک جبر باشد. یک A -مدول چپ، فضای خطی X روی $\mathbb{C}$ است

همراه با یک نگاشت $(a, x) \rightarrow a.x$ از $A \times X \rightarrow X$ به طوری که برای هر $x_1, x_2 \in X$ و $a, b \in A$

$$(a + b)x_1 = ax_1 + bx_1, \quad a(x_1 + x_2) = ax_1 + ax_2, \quad a.(b.x_1) = (ab).x_1.$$

یک A -مدول چپ X را A -مدول چپ یکانی گویند هرگاه A عضو یکه‌ای چون e داشته باشد که

$$e.m = m, \quad m \in X$$

A مدول راست و A -مدول راست یکانی X ، به طور مشابه تعریف می‌شوند.

تعریف ۲۴.۲.۱ فرض کنید A یک جبر نرم‌دار و X فضای نرم‌دار باشد. X را یک A -مدول چپ

نرم‌دار گوئیم هرگاه X یک A -مدول چپ باشد و عدد ثابت $K > 0$ ای موجود باشد که برای هر

$x \in X, a \in A$ داشته باشیم

$$\|a.x\| \leq K\|a\|\|x\|.$$

$-A$ مدول راست نرم‌دار و A دو مدول نرم‌دار نیز به طور مشابه تعریف می‌شود.

توجه کنید که اگر X یک فضای باناخ باشد، A مدول چپ نرم‌دار X را یک $-A$ مدول چپ باناخ گوئیم. به همین ترتیب $-A$ مدول راست باناخ و $-A$ دو مدول باناخ را تعریف می‌کنیم.

تذکر ۲۵.۲.۱ فرض کنید X باناخ $-A$ دو مدول باشد. دوگان فضای باناخ X به ازای هر $a \in A, x \in X, f \in X^*$ با عملهای مدولی

$$\langle a.f, x \rangle = \langle f, x.a \rangle, \quad \langle f.a, x \rangle = \langle f, a.x \rangle$$

نیز یک باناخ $-A$ دو مدول دوگان است.

تعریف ۲۶.۲.۱ فرض کنید A و B دو جبر باناخ باشند. X را A, B مدول $-B, A$ مدول گوئیم هرگاه $-A$ مدول چپ و $-B$ مدول راست باشد، به طوری که به ازای هر $a \in A, b \in B, x \in X$

$$\|axb\| \leq \|a\|\|x\|\|b\|.$$

عمل راست از A و عمل چپ از B روی باناخ A, B مدول $-B, A$ مدول X^* را به ازای هر $a \in A, b \in B, x \in X$ به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$(f.a)(x) = f(a.x),$$

$$(b.f)(x) = f(x.b).$$

به روش مشابه X^{**} ، به ازای هر $a \in A, b \in B, f \in X^*$ و $m \in X^{**}$ با عملهای زیر یک $-X^{**}$ باناخ A, B مدول است.

$$(a.m)(f) = m(f.a),$$

$$(m.b)(f) = m(b.f).$$

تعریف ۲۷.۲.۱ فرض کنید X باناخ $-A$ دو مدول باشد. D مشتق کراندار، یک نگاشت خطی

$$D(ab) = D(a)b + aD(b), a, b \in A$$

کراندار $D : A \rightarrow X$ است که برای هر $a, b \in A$ $D(ab) = D(a)b + aD(b)$ است و به آن مشتق درونی گوئیم.

تعریف ۲۸.۲.۱ فرض کنید $Z^1(A, X)$ مجموعه همه مشتق‌های کراندار و $B^1(A, X)$ مجموعه همه

مشتق‌های درونی باشد. در این صورت $H^1(A, X) = \frac{Z^1(A, X)}{B^1(A, X)}$ را اولین گروه کوهمولوژی با ضرایب

در X گوئیم.

جانسون میانگین پذیری جبرهای باناخ را بدین شکل تعریف کرد که:

تعریف ۲۹.۲.۱ جبر باناخ A را میانگین پذیر گوئیم هرگاه برای هر $-A$ دو مدول باناخ X ،

$$H^1(A, X^*) = 0 \text{ باشد.}$$

توجه داشته باشید منظور از $H^1(A, X^*) = 0$ اینست که هر مشتق پیوسته، درونی

باشد.

همچنین جبر باناخ A را میانگین پذیر ضعیف گوئیم هرگاه، $H^1(A, A^*) = 0$.

قضیه ۳۰.۲.۱ فرض کنید A, C^* جبر باشد. A میانگین پذیر است اگر و تنها اگر A هسته‌ای

باشد.

□

برهان: به قضیه (۵, ۶, ۷۳) از مرجع [۴] رجوع شود.

فصل ۲

مشتقات تقریبی روی جبرهای باناخ

۱.۲ مقدمه

معادله تابعی مثل ξ را پایدار گوئیم هرگاه تابعی مانند g که به طور تقریبی در ξ صدق می کند، به حل درست ξ نزدیک باشد. همچنین، معادله تابعی ξ را سوپر پایدار گوئیم هرگاه هر حل تقریبی معادله تابعی با حل درست آن یکسان باشد.

مسئله پایداری معادلات تابعی از یک سؤال اولام در سال ۱۹۴۰ که درباره پایداری گروههای همریخت بود، شروع شد. فرض کنید $(G_1, \cdot)$ یک گروه و $(G_2, *)$ یک گروه متریک با متر $d(\cdot, \cdot)$ باشد. $\epsilon > 0$ را در نظر بگیرید. سؤالی که توسط اولام مطرح شد این بود که آیا $\delta > 0$ موجود می باشد که اگر نگاشت $f : G_1 \rightarrow G_2$ به ازای هر $x, y \in G_1$ در رابطه زیر صدق کند

$$d(f(x \cdot y), f(x) * f(y)) < \delta$$

آنگاه همریختی $h : G_1 \rightarrow G_2$ چنان موجود باشد که به ازای هر $x \in G_1$

$$d(f(x), h(x)) < \epsilon.$$

در سال ۱۹۴۱ هائیز در [۱۳] پاسخی برای این سؤال ارائه کرد و بعد از آن مقالات بسیاری در رابطه با این مسئله منتشر شد.

فرض کنید n یک عدد صحیح ثابت بزرگتر از ۳ و λ یک عدد حقیقی باشد به طوری که $|\lambda| \neq \frac{(n^2-n+4)}{4}$. در این فصل به بررسی پایداری هایرز-اولام مشتقات روی جبرهای باناخ وابسته به نامعادله تابعی کوشی تعمیم یافته که در زیر آورده شده، می پردازیم.

$$\left\| \sum_{\substack{1 \leq i < j \leq n \\ 1 \leq k_l \neq i, j \leq n}} f\left(\frac{x_i + x_j}{2}\right) + \sum_{l=1}^{n-2} x_{k_l} + f\left(\sum_{i=2}^n x_i\right) + f(x_1) \right\| \leq \left\| \lambda f\left(\sum_{i=1}^n x_i\right) \right\|.$$

۲.۲ مشتقات تقریبی روی جبرهای باناخ

فرض کنید A جبر باناخ و X یک باناخ $-A$ مدول باشد. در این فصل $\tilde{f}(x) = f(-x) + f(x)$ و $\Delta f(a, b) = f(ab) - f(a)b - f(b)a$ همچنین فرمول پاسکال را به صورت زیر در نظر می گیریم

$$C(r, k) = C(r-1, k) + C(r-1, k-1).$$

به علاوه، فرض می کنیم که $n_0 \in \mathbb{N}$ و $\mathbb{T}_{1/n_0}^1 := \{e^{i\theta}; 0 \leq \theta \leq 2\pi/n_0\}$.

لم ۱.۲.۲ فرض کنید $f: A \rightarrow X$ یک نگاشت باشد به طوری که به ازای هر $x_1, \dots, x_n \in A$

$$\left\| \sum_{\substack{1 \leq i < j \leq n \\ 1 \leq k_l \neq i, j \leq n}} f\left(\frac{x_i + x_j}{2}\right) + \sum_{l=1}^{n-2} x_{k_l} + f\left(\sum_{i=2}^n x_i\right) + f(x_1) \right\| \leq \left\| \lambda f\left(\sum_{i=1}^n x_i\right) \right\| \quad (1)$$

در این صورت f یک نگاشت جمعی کوشی است.

برهان: فرض می کنیم در نامعادله (۱)، $x_1, \dots, x_n = 0$. لذا

$$\|(C(n, 2) + 2)f(0)\| \leq \|\lambda f(0)\|. \quad (2)$$

از آنجا که عدد طبیعی $n \geq 3$ و $|\lambda| \neq \frac{(n^2-n+4)}{4}$ ، $f(0) = 0$ با قرار دادن $x_1 = x$ ، $x_2 = -x$

به ازای هر $x \in A$ در نامعادله (۱) $x_3 = \dots = x_n = 0$

$$\|(n-2)\tilde{f}\left(\frac{x}{2}\right) + (C(n-2, 2) + 1)f(0) + \tilde{f}(x)\| \leq \|\lambda f(0)\|. \quad (3)$$